

1. LOCATIE, PERSONEELSFORMATIE EN WERKGROEP NEDERLANDSE POLITIEKE PARTIJEN

1.1 Locatie

De Evaluatiecommissie heeft in haar rapport van 31 augustus 1979 (zie Jaarboek 1979, blz. 1-2 en 32-45) een betere huisvesting van het Centrum aanbevolen. Op initiatief van de Bibliothecaris der Universiteit is een deel van het pand aan het Hoge der A 10 voor huisvesting van het Centrum geschikt gemaakt. De verhuizing heeft in december 1980 plaatsgevonden.

Vergeleken met het oude pand is het Centrum er qua oppervlakte niet of nauwelijks op vooruitgegaan, maar de indeling van het nieuwe pand is functioneler: de bezoekers beschikken over een betere en vooral rustiger studieruimte en de collectie dagbladen, weekbladen en periodieken van politieke partijen is nu veel overzichtelijker opgesteld.

1.2 Personeelsformatie

Per 1 januari 1980 was de staf van het Centrum als volgt samengesteld:
drs. A.P.M. Lucardie - wetenschappelijk ambtenaar (0,5 eenheden)
mevrouw J.M. Vink - documentaliste
mevrouw A.H. Rookmaker - secretaresse.

Op verzoek van het College van Bestuur werd de dagelijkse leiding tijdelijk waargenomen door professor Lipschits.

Wegens verhuizing van mevrouw Vink naar het westen van het land ontstond een vacature voor de post van documentaliste. In deze functie trad per 1 juni 1980 mevrouw A.A. Koeneman in dienst.

Op 10 februari 1978 besloot de Universiteitsraad de omvang van de formatie - 2,5 dan wel 3,5 formatieplaatsen - te laten afhangen van het rapport van de Evaluatiecommissie. Gezien de inhoud van het rapport stelde het College van Bestuur de Universiteitsraad voor het aantal formatieplaatsen op 3,5 te brengen waaronder een Hoofd van het Centrum. Aan dit voorstel gaf de Universiteitsraad op 13 december 1979 zijn fiat.

Een door het College van Bestuur samengestelde sollicitatiecommissie heeft na een langdurige procedure drs. R.A. Koole voorgedragen voor benoeming tot Hoofd van het Centrum. De heer Koole is in een eerder stadium student-assistent bij het Centrum geweest. Hij is op 16 februari 1981 in dienst getreden. Vanaf die datum heeft hij de dagelijkse leiding van prof. Lipschits overgenomen.

Ook tijdens het verslagjaar 1980 liepen twee studenten van de Bibliotheek

en Dokumentatieakademie in Groningen stage op het Centrum:

P. van der Gaag (januari-februari 1980);

G. Kienhorst (mei-juni 1980).

1.3 Werkgroep Nederlandse Politieke Partijen

De volgende vijf vakgroepen participeren in de Werkgroep Nederlandse Politieke Partijen:

vakgroep Methoden en Technieken (Faculteit der Sociale Wetenschappen);

vakgroep Empirische Sociologie (Faculteit der Sociale Wetenschappen);

vakgroep Staatsrecht (Faculteit der Rechtsgeleerdheid);

vakgroep Nieuwste Geschiedenis (Faculteit der Letteren);

vakgroep Eigentijdse Geschiedenis (Faculteit der Letteren).

In 1980 werd drs. L.P. Middel als individueel lid tot de Werkgroep toegelaten. Leden van de Werkgroep waren per 31 december 1980: dr. D.F.J. Bosscher, prof. dr. M.G. Buist, prof. dr. J.E. Ellemers, prof. dr. E.H. Kossmann, prof. dr. I. Lipschits (voorzitter), drs. L.P. Middel, prof. dr. F.N. Stokman, dr. G. Taal, prof. dr. P. Valkenburgh en prof. mr. J.J. Vis.

Tussen de Werkgroep en het Centrum bestaat een zekere betrekking. Het belangrijkste onderscheid is dat de Werkgroep onderzoek kan initiëren en dat het Centrum dit geïnitieerde onderzoek kan ondersteunen. Op het onderzoeksprogramma van de Werkgroep voor 1980 stonden de volgende projecten waarbij het Centrum ondersteunende activiteiten verleende:

- onderzoek naar het middenkader van politieke partijen (onderdeel van de European Election Study);
- onderzoek naar de campagne voor de verkiezingen voor het Europees Parlement (onderdeel van de European Election Study);
- Parlementsenquête 1980;
- meningsvorming binnen de Partij van de Arbeid.

Op deze onderzoeksprojecten wordt in hoofdstuk 4 nader ingegaan.

2. DOCUMENTATIESYSTEMEN

Het Centrum bezit de volgende systemen en catalogi:

- alfabetische en systematische bibliografie "oude stijl" (2.1)
- alfabetische en systematische bibliografie "nieuwe stijl" (2.2)
- uittrekselsysteem (2.3)
- knipselarchief (2.4)
- trefwoordencatalogus (2.5)
- periodiekencatalogus (2.6)
- catalogus Nederlandse politieke partijen (2.7)
- systeem voor bewaarplaatsen archieven (2.8).

2.1 Alfabetische en systematische bibliografie oude stijl

Deze bibliografie omvat boeken, tijdschriftartikelen en sedert 1 januari 1977 ook artikelen uit opinie-weekbladen. Artikelen uit dagbladen werden niet in dit systeem opgenomen.

De bibliografie werd langs primaire en secundaire weg samengesteld. Basis van de tweede werkwijze was een bestaand kaartsysteem, dat in de periode 1964-1969 door prof. Lipschits werd aangelegd. Voorts werden verwerkt de aanwinstenlijsten van de Universiteitsbibliotheek van de Rijksuniversiteit Groningen, van de Koninklijke Bibliotheek en van het Instituut voor Wetenschap der Politiek te Amsterdam. Er werd een bibliografisch periodiek op ons onderwerp bijgehouden: Periodiekenparade (Assen). Literatuurlijsten uit boeken en scripties werden uiteraard verwerkt voor zover ze betrekking hadden op het onderwerp. Van een aantal gespecialiseerde instellingen zijn de catalogi doorgenomen: Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie, Sociaal-Historisch Centrum Limburg en de bibliotheek van de Tweede Kamer en de Wiardi Beckmanstichting.

Wat betreft de primaire samenstelling van de bibliografie zijn de volgende periodieken verwerkt:

Acta Politica 1965 t/m 1978

Anti-Revolutionaire Staatkunde 1947 t/m 1956, 1966 t/m 1968, 1974 t/m 1978

Christelijk-Historisch Tijdschrift 1966 t/m 1968, 1972 t/m 1978

Het Gemenebest 1945 t/m 1958

De Gids 1945 t/m 1974

Katholiek Staatkundig Maandschrift 1947 t/m 1963/4

Liberaal Reveil 1956 t/m 1978

De Personalist 1948 t/m 1951

Podium 1945 t/m 1966

Politiek 1966 t/m 1968

Politiek Perspectief 1971 t/m 1978

Politiek en Cultuur 1945 t/m 1956, 1966 t/m 1968, 1973 t/m 1978

Scholing en Strijd 1945 t/m 1946

Socialisme en Democratie 1945 t/m 1978

De Vrijzinnig Democraat 1945 t/m 1946

opinie-weekbladen:

Elseviers Magazine sedert 1 januari 1975

De Groene Amsterdammer sedert 1 januari 1975

Haagse Post sedert 1 januari 1975

De Nieuwe Linie sedert 1 januari 1974

De Tijd sedert 1 januari 1975

Vrij Nederland sedert 1 januari 1973.

Ten behoeve van het onderzoek naar de partij-politieke ontwikkelingen in Nederland in de periode 1966 t/m 1968, werden genoemde opinie-weekbladen geanalyseerd en in de bibliografie opgenomen. De alfabetische bibliografie Nederlandse politieke partijen bevat ruim 18.000 kaartjes. In de systematische bibliografie zijn bijna 22.000 kaartjes opgenomen.

De indeling van de afgesloten systematische bibliografie is als volgt:

1. Algemeen, diversen Onder deze rubriek valt alles, wat niet onder één van de volgende rubrieken is in te delen. Periodiek werd nagegaan of uit deze rubriek afzonderlijke rubrieken gevormd konden worden. Op deze manier kwamen enkele van de hierna volgende rubrieken tot stand.

2. Nederlandse politieke partijen

2.1 Algemeen In deze rubriek werden boeken en artikelen opgenomen die handelen over vier of meer partijen.

2.2 Anarchisme/anarchistische organisaties Deze rubriek betreft anarchistische organisaties in het algemeen. De specifiek anarchistische partijen, zoals de Socialistische Partij van Kolthek, vallen onder rubriek 2.10.

2.3 Communisme/communistische partijen/eurocommunisme Deze rubriek betreft boeken en artikelen over het (euro)communisme en communistische partijen in het algemeen. Artikelen over de CPN of de Franse CP vallen respectievelijk onder de rubrieken 2.10 en 16.

2.4 Confessionele partijen Deze rubriek betreft confessionele partijen in het algemeen (het begrip confessionele partij, wenselijkheid van confessionele partijen etc.). De specifiek confessionele partijen als KVP en SGP vallen onder

2.10.

2.5 Conservatisme Deze rubriek betreft boeken en artikelen over conservatisme in het algemeen.

2.6 Fascisme/fascistische partijen Deze rubriek betreft fascistische en nationaal-socialistische partijen in het algemeen. De specifiek fascistische en nationaal-socialistische partijen als NSB en NSNAP vallen onder 2.10.

2.7 Liberalisme/liberale partijen Deze rubriek betreft liberalisme en liberale partijen in het algemeen. Specifiek liberale partijen als de Liberal Staatspartij en de VVD vallen onder 2.10.

2.8 Protestants-christelijke partijen Deze rubriek betreft protestants-christelijke partijen in het algemeen. Specifiek protestants-christelijke partijen als ARP en GPV vallen onder rubriek 2.10.

2.9 Socialisme/socialistische partijen Deze rubriek betreft socialistische partijen in het algemeen. Specifiek socialistische partijen als PvdA en SDAP vallen onder rubriek 2.10.

2.10 Alfabetisch geordend op partijnaam Deze rubriek bevat boeken en artikel per politieke partij in alfabetische volgorde: Anti-Misdaad Partij, Anti-Revolutionaire Partij, Boeren Partij, Bruggroep etc.

2.10.1 Organisatorische structuur Per partij is in dit oude systeem slechts één onderverdeling gemaakt, namelijk de organisatorische structuur, hetgeen inhoudt het huishoudelijk reglement en de statuten.

3. Relaties tussen partijen

3.1 Alfabetisch geordend Bijvoorbeeld ARP-CHU, D'66-PvdA, PvdA-VVD.

3.2 Samenwerking progressieve partijen In deze rubriek zijn boeken en artikelen opgenomen over de samenwerking tussen D'66, PPR en PvdA (eventueel met PSP en CPN).

De rubriek 'samenwerking confessionele partijen' is komen te vervallen sinds de oprichting van het CDA en is ondergebracht bij rubriek 2.10.

4. Organisatorische structuur algemeen In deze rubriek werden boeken, artikelen en teksten (reglementen, statuten e.a.) opgenomen over de organisatorische structuur van de politieke partijen in het algemeen of van twee of meer partijen. Boeken, artikelen en teksten over de organisatorische structuur van één partij werden opgenomen onder 2.10.1.

5. Theoretische aspecten De rubriek betreft boeken en artikelen over theoretische aspecten van de politieke partij(vorming), uitgezonderd de organisatorische structuur.

6. Kabinetscrises/kabinetsformaties Deze rubriek betreft boeken en artikelen over kabinetscrises en -formaties in het algemeen en de afzonderlijke crises

en formaties.

7. Kiesstelsel Literatuur over het bestaande kiesstelsel en over wijzigingen of voorstellen tot wijziging van het kiesstelsel.

8. Verkiezingen Deze rubriek betreft boeken en artikelen over gehouden verkiezingen voor de Tweede Kamer, de Eerste Kamer, de Provinciale Staten en de Gemeenteraden. De rubriek is chronologisch geordend.

9. Electorale sociologie Deze rubriek betreft onderzoekingen van de openbare mening op het gebied van de Nederlandse politiek.

10. Democratisering Deze rubriek betreft artikelen en boeken over de democratie in het algemeen en over aspecten van de democratie als buitenparlementaire oppositie, studentenbeweging, kiezersinvloed.

11. Parlement, regering, minister en ambtenaren Naast artikelen over de houding van de politieke partijen ten opzichte van het parlement, de regering enz., bevat deze rubriek ook artikelen over het regeringsbeleid en de politieke adviseurs.

12. Dekolonisatie Deze rubriek betreft voornamelijk de houding van de Nederlandse politieke partijen ten opzichte van de dekolonisatie van Indonesië en Nieuw-Guinea. Deze wat specialistische rubriek is ontstaan als gevolg van het onderwijs dat over dit onderwerp werd gegeven.

13. Werknemers en werkgevers Onder deze rubriek vallen artikelen over werknemers en werkgevers en hun onderlinge verhoudingen, ondernemingsraden, medezeggenschap, stakingen etc.

14. Denkbeelden tijdens de Tweede Wereldoorlog over partijvorming.

15. Biografieën Deze rubriek bevat biografisch materiaal van en over Nederlandse politici.

16. Buitenlandse politieke partijen Boeken en artikelen over buitenlandse politieke partijen.

17. Europese integratie/verkiezingen Deze rubriek betreft de houding van de Nederlandse politieke partijen t.a.v. Europese eenwording en de Europese verkiezingen.

18. Vrouwenbeweging Deze rubriek is opgenomen omdat over dit onderwerp mogelijk een werkcollege gegeven zou worden.

19. Groningen Artikelen over partij-politieke ontwikkelingen in de provincie en in de gemeente Groningen.

20. Koninklijk Huis In deze rubriek zijn boeken en artikelen opgenomen over leden van het Koninklijk Huis. Voor deze rubriek werd niet gericht gezocht.

Binnen de afzonderlijke rubrieken zijn de kaartjes alfabetisch op hoofdwoord gerangschikt. Een overzicht van de omvang van elke rubriek wordt vermeld in

bijlage I.

2.2 Alfabetische en systematische bibliografie nieuwe stijl

Na 5 jaar van gestage groei, bleek de oorspronkelijk gehanteerde systematische indeling te grof om op snelle en adequate wijze het bestand te kunnen blijven ontsluiten. De staf van het Centrum heeft daarom een nieuwe systematische indeling ontworpen, die zowel geschikt is voor verwerking van titels in een kaartsysteem als voor verwerking per computer. Dit indelingssysteem is vanaf 1 september 1978 gehanteerd.

Het belangrijkste verschil tussen de "oude" en de "nieuwe" bibliografie ligt in de aangebrachte onderverdeling naar onderwerp binnen de politieke partijen. Dit maakt het mogelijk zeer gericht te zoeken.

Wilde men, om een voorbeeld te geven, in het oude systeem zoeken naar literatuur over het ontstaan van de PvdA, dan moesten alle kaartenbakken voor de PvdA worden doorgenomen; in het nieuwe systeem hoeft men in dit geval voor de PvdA alleen onder de subrubriek "ontstaansgeschiedenis" te zoeken. De indeling van de nieuwe systematische bibliografie is als volgt:

- A. Nederlandse Politieke Partijen
 - I. Algemeen + subrubrieken
 - II. Partijen alfabetisch + subrubrieken
- B. Theoretische Aspecten
 - over partijstelsel en partijvorming
- C. Openbare Mening
 - onderzoeken met een relatie tot politieke partijen
- D. Groningen
 - I. Algemeen + subrubrieken
 - II. Partijen alfabetisch + subrubrieken

ad A De rubrieken I en II van hoofdgroep A zijn onderverdeeld in de hierna volgende subrubrieken.

subrubrieken:

1. algemeen/diversen: werken over 4 of meer van de volgende subrubrieken
2. (ontstaans)geschiedenis, opheffing partijen
3. interne partijstructuur: partijorganisatie, ledenstructuur, etc.
4. vleugelvorming, afsplitsing, interne ontwikkelingen
5. congressen, partijraden en andere vergaderingen (chronologische indeling)
6. verkiezingen, verkiezingsprogramma's, uitslagen (chronologische indeling)
7. kabinetscrises/formaties: chronologische indeling, terwijl hierin ook beleidsoverzichten en theoretische werken over kabinetsformaties kunnen worden opgenomen

8. relaties tussen nederlandse politieke partijen
9. europese integratie, partijvorming en verkiezingen
10. nederlandse politieke partijen in internationaal partijverband
11. ideologie, maatschappijvisie: beginselprogramma's, ook de verschillende "ismen", mits gerelateerd aan één of meer partijen
12. buitenlands beleid, defensiebeleid, ontwikkelingssamenwerking en veiligheidsbeleid
13. cultuurbeleid, media(beleid), recreatie en sportbeleid
14. economisch, financieel en sociaal beleid
15. energiebeleid, grondstoffenbeleid en milieubeleid
16. grondpolitiek en landbouwbeleid (incl. tuinbouw, veehouderij, visserij)
17. inrichting van de staat (nationaal)
18. inrichting van de staat (provinciaal/gewestelijk)
19. inrichting van de staat (lokaal)
20. onderwijs en wetenschap
21. verkeer en waterstaat (incl. posterijen)
22. volksgezondheid (geestelijke en lichamelijke)
23. volkshuisvesting en ruimtelijke ordening
24. welzijnsbeleid en vormingswerk, vrouwenemancipatie en minderheidsgroepen
25. wetshandhaving en politiebeleid (justitie)
26. werknemers/werkgeversorganisaties
27. buitenparlementaire aktie: studenten-, soldatenbewegingen, pressiegroepen, landelijke akties etc.
28. (de)kolonisatie: Indonesië, Suriname, Nieuw-Guinea, Ned. Antillen
29. biografieën: biografische informatie

ad B Theoretische aspecten van partijvorming/politieke systemen. Deze hoofdgroep bevat niet uitsluitend werken, die aan de Nederlandse partij-politieke situatie gerelateerd kunnen worden. Deze hoofdgroep zal t.z.t. nog onderverdeeld worden.

ad C Openbare Mening: opinieonderzoeken, die gerelateerd kunnen worden aan de Nederlandse politieke partijen.

ad D Groningen: voor zover relevant wordt hier de indeling in rubrieken en subrubrieken van hoofdgroep A gevolgd. Alleen zaken van provinciaal of gemeentelijk belang worden in deze hoofdgroep opgenomen.

De indeling is ontworpen door de staf van het Centrum en voor een deel gebaseerd op het register dat de heer I. Lipschits samenstelde voor de bundel "Verkiezingsprogramma's; verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal 1977", een publicatie die in 1977 bij de Staatsuitgeverij verscheen. De opzet van het classificatiesysteem is zodanig dat zowel voor het kaartstelsel als voor de computer dezelfde indelingscode kan worden gebruikt. De nieuwe systematische bibliografie omvat (op 1-2-1981):

Hoofdgroep A:

A-Algemeen	450	kaartjes
Anti-Revolutionaire Partij	950	"
Boeren Partij	x	"
Binding Rechts	x	"
Christen-Democratisch Appèl	1625	"
Christen Democratische Unie	x	"
Christenen voor het Socialisme	25	"
Christelijk Historische Unie	200	"
Centrum Partij	x	"
Communistische Partij Nederland	400	"
Comité van Waakzaamheid	25	"
Democraten '66	400	"
Democratisch Socialisten '70	125	"
Economische Bond	x	"
Evangelische Progressieve Volkspartij	x	"
Evangelische Volkspartij	x	"
Evangelische Solidariteits Partij	x	"
Gereformeerd Politiek Verbond	300	"
Internationale Kommunistenbond	x	"
Katholieke Volkspartij	150	"
Liberale Staatspartij	x	"
Liberale Volkspartij	x	"
Nationaal Socialistische Beweging	25	"
Nederlandse Unie	x	"
Nederlandse Volks Beweging	x	"
Nederlandse Volks Unie	x	"
Pacifistisch Socialistische Partij	375	"
Partij van de Arbeid	1225	"
Politieke Partij Radikalen	425	"
Provo	x	"

Reformatorisch Politieke Federatie	300 kaartjes	
Rooms Katholieke Staatspartij	x	"
Sociaal Democratische Arbeiders Partij	75	"
Sociaal Democratische Bond	x	"
Socialistische Partij	150	"
Staatkundig Gereformeerde Partij	475	"
Volkspartij voor Vrijheid en Democratie	600	"
Vrijzinnig Democratische Bond	x	"
<u>Hoofdgroep B:</u>	25	"
<u>Hoofdgroep C:</u>	25	"
<u>Hoofdgroep D:</u>	25	"

In totaal bevat het nieuwe systeem ruim 14.000 kaarten. Rubrieken die minder dan 10 kaarten bevatten worden aangeduid met x kaarten, bij de overige is het aantal naar boven afgerond op vijftientigtallen.

Voor de nieuwe alfabetische en systematische bibliografie worden, behalve boeken, artikelen uit de volgende bladen verwerkt:

Anti-Revolutionaire Staatskunde (ARP)
 De Banier (SGP)
 Bestuursforum (CDA); voortzetting van de afzonderlijke bladen voor gemeente- en provinciebestuurders van ARP, KVP en CHU)
 Bevrijding (PSP; voorheen Radikaal)
 Het Buitenhof (DS'70; voorheen Politiek Bulletin)
 CD/Aktueel (CDA)
 Christen democratische verkenningen (CDA)
 Christelijk-Historisch Tijdschrift (CHU)
 D'emocraat (D'66)
 Economische Kroniek (uitgave van het Instituut voor Politiek en Sociaal Onderzoek van de CPN)
 Gemeente Paper (PPR)
 Idee '66 (D'66)
 Info (Internationale informatie; uitgave van het Instituut voor Politiek en Sociaal Onderzoek van de CPN)
 Komma (CPN)

Liberaal Reveil (VVD)
 De Nederlander (CHU)
 Nederlandse Gedachten (ARP)
 Nieuw Nederland (RPF)
 Ons Burgerschap (GPV)
 Onze Binding (PvdA-Groningen)
 Partijkrant (PvdA)
 Politiek en Cultuur (CPN)
 Politiek Nieuws (KVP)
 Politiek Perspectief (KVP)
 PPRAK (PPR)
 Roos in de Vuist (PvdA)
 Socialisme en Democratie (PvdA)
 Socialistisch Perspectief (PSP)
 Tribune (SP)
 Voorwaarts (PvdA)
 Vrijheid en Democratie (VVD)
 Zicht (SGP)
 Elseviers Magazine
 Haagse Post
 Hervormd Nederland
 Intermediair
 De Groene Amsterdammer
 De Nieuwe Linie
 Nieuwsnet
 De Tijd
 Vrij Nederland
 Beleid Beschouwd
 Periodieken parade
 Literatuuroverzicht van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.
 Het Centrum ontvangt van de Rijksvoorlichtingsdienst de uitgave Beleid Beschouwd. Het blad wordt in zijn geheel bewaard. De delen die over de politieke partijen handelen, worden in het nieuwe systeem verwerkt. De niet verwerkte delen zijn toegankelijk via een index. Deze index wordt vier keer per jaar door de RVD als bijvoegsel toegestuurd.

Van de door de staf gelezen boeken en artikelen werden tot 1 september 1978 uittreksels gemaakt op uittrekselkaarten, die in het uittrekselsysteem werden verwerkt. Daar deze werkzaamheden zeer tijdrovend en arbeidsintensief bleken werden zij gestaakt.

Dank zij de welwillende medewerking van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag ontvingen wij ingebonden jaargangen van dagbladen in bruikleen ter bewerking voor het uittrekselsysteem. Per 31 december 1978 waren de volgende dagbladen in het systeem verwerkt:

Algemeen Handelsblad 1945 t/m maart 1960 en mei-juni 1968

De Maasbode 1947 t/m 1948

De Nieuwe Nederlander 1945 t/m 1947

Trouw 1945 t/m 1950

De Tijd 1947 t/m 1948

De Volkskrant 1945 t/m 1948.

De kaarten zijn systematisch geordend volgens het "oude" systeem (zie paragraaf 2.1). Binnen de afzonderlijke rubrieken zijn de kaarten chronologisch, op datum van gebeurtenis, gerangschikt.

Per 31 december 1980 waren in het uittrekselsysteem bijna 17.000 kaarten opgenomen.

Een overzicht van de omvang van elke rubriek wordt vermeld in bijlage I.

2.4 Knipselarchief

Vanaf 1970 zijn door professor Lipschits knipsels bewaard over partij-politieke ontwikkelingen, die waren bedoeld voor persoonlijk gebruik. Deze knipsels zijn opgeplakt en alfabetisch op partij geordend. Sinds 1 september 1973 worden een landelijk ochtendblad, landelijk avondblad en een regionale krant geknipt. Op dit moment zijn dat respectievelijk: Trouw, NRC-Handelsblad en het Nieuwsblad van het Noorden.

De knipsels worden opgeplakt, gerubriceerd en in mappen opgeborgen. In verband met de deelname van het Centrum aan de "European Election Study" (zie hoofdstuk 4) werd ook op het onderwerp "Europese verkiezingen" geknipt. Naast de dagbladen worden verwerkt: "Europa van morgen", uitgegeven door het Haagse bureau van de Europese Gemeenschappen en "Politiek Overzicht", uitgegeven door de Stichting Burgerschapskunde.

Vanuit de 8 overige lidstaten van de Europese Gemeenschap is een omvangrijke

hoeveelheid knipsels op het Centrum ontvangen en verwerkt.

2.5 Trefwoordencatalogus

We hebben een begin gemaakt met deze catalogus, welke een reeks begrippen en organisaties bevat, die als zodanig niet in onze systemen voorkomen. De gebruiker wordt verwezen naar de betrokken rubrieken in de systematische bibliografie. Enkele voorbeelden:

Democratisch Centrum Nederland: zie KVP

Bedrijfsvrijheid in de Landbouw: zie Boeren Partij.

2.6 Periodiekencatalogus

Dit is een kaartsysteem van de periodieken (tijdschriften, weekbladen, dagbladen, partijbladen) die voor wetenschappelijk onderzoek van belang kunnen zijn. Van elke periodiek worden zoveel mogelijk basisgegevens vermeld: datum van eerste uitgave, eventueel datum van opheffing, adres, partij-affiliatie bibliotheken waar de betrokken periodiek wordt bewaard, enz. Bovendien wordt aangegeven of en tot hoever de periodiek in de overige documentatiesystemen op het Centrum is verwerkt.

2.7 Catalogus Nederlandse politieke partijen

In deze catalogus zijn de Nederlandse politieke partijen opgenomen. Hierbij is uitgegaan van de lijst van partijen, die bij de Kiesraad waren ingeschreven. Iedere partij staat op een afzonderlijke kaart, waarop ook enige gegevens worden vermeld: adressen, telefoonnummers, wetenschappelijke bureaus, e.d.

2.8 Systeem voor bewaarplaatsen archieven

Het is moeilijk een overzicht te krijgen van de bewaarplaatsen van archieven van politieke partijen, van hun nevenorganisaties en van personen die een rol in het partij-politieke leven hebben gespeeld. Op het Centrum is een poging hiertoe gedaan. De bestaande politieke partijen en hun wetenschappelijke bureaus zijn bezocht en bij die gelegenheid is gevraagd naar de bewaarplaats van de partij-archieven en naar de voorwaarden waarop deze toegankelijk zijn voor wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast is in het Algemeen Rijksarchief, het Katholiek Documentatiecentrum, het Internationaal Instituut voor Social

Geschiedenis, het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie en het Sociaal-Historisch Centrum Limburg onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van voor ons Centrum belangrijke archieven. Deze gegevens zijn in het systeem voor bewaarplaatsen archieven opgenomen. Doel van deze activiteit is een zo volledig mogelijk overzicht te geven van de bewaarplaatsen van archieven van personen en partijen, van belang voor het wetenschappelijk onderzoek.

3. ARCHIEVEN EN INTERVIEWS

3.1 Archieven

Op het Centrum wordt getracht de bewaarplaatsen van archieven van politici en van politieke partijen te inventariseren (zie hierboven paragraaf 2.8). De activiteiten zijn er niet op gericht archieven te verwerven. In de loop der jaren zijn echter enkele archieven op het Centrum gedeponneerd:

- het archief van G.J.C. Schilthuis, tot 1946 secretaris van de Vrijzinnig-Democratische Bond;
- de archieven van de heren A.J. Meerburg en N. Schwarz, ex-leden van het Hoofdbestuur van D'66;
- het (gedeeltelijk) archief van de afdeling-Groningen van de PSP;
- het (gedeeltelijk) archief van de afdeling-Groningen van de PvdA.

Dank zij de bemiddeling van dr. D.F.J. Bosscher heeft het Centrum van de erfgenamen van mr. dr. L.N. Deckers de beschikking gekregen over een onuitgegeven manuscript. Tijdens de Tweede Wereldoorlog heeft oud-minister Deckers een zeer uitvoerige parlementaire geschiedenis geschreven over de periode 1891-1901. Het manuscript omvat enkele duizenden pagina's en is gedeeltelijk getypt en gedeeltelijk handgeschreven.

De archief-creërende werkzaamheden van het Centrum betreffen, naast het reeds hierboven genoemde knipselarchief (paragraaf 2.4), een geluidsarchief, een beeldarchief en een interviewarchief.

3.2 Geluidsarchief

Tot aan 1978 heeft bij de opbouw van het geluidsarchief op het Centrum een nauwe samenwerking bestaan met de Stichting Film en Wetenschap (SFW) te Utrecht. De SFW stelde lijsten samen met korte inhoudsopgaven van geluidsmateriaal inzake Nederlandse politieke partijen. Op het Centrum werd hieruit een selectie gemaakt op basis van relevantie en prioriteit. Het geselecteerde materiaal werd in de vorm van geluidsbanden uit Utrecht naar Groningen gestuurd, waar het in drievoud werd uitgetikt: één exemplaar voor de SFW en twee exemplaren voor het Centrum. Op deze wijze kreeg het Centrum de beschikking over een kleine honderd geluidsbanden, waarvan de inhoud in de voorafgaande Jaarboeken van het Centrum is aangeduid. Door gebrek aan personele middelen heeft deze activiteit sinds 1978 stilgelegen.

Sinds 1975 heeft de staf van het Centrum zelf geluidsbanden gemaakt van partii-

politieke bijeenkomsten. In 1980 zijn opnamen gemaakt van:

- de Algemene Vergadering van de VVD (Groningen, 25 en 26 april 1980);
- het fusiecongres van het CDA (Den Haag, 11 oktober 1980);
- de Algemene Ledenvergadering van D'66 (Utrecht, 31 oktober en 1 november 1980);
- het congres van de PPR (Amsterdam, 14 en 15 november 1980).

3.3 Beeldarchief

Eind 1974 heeft het Centrum toestemming gekregen van de afzonderlijke zend-gemachtigde omroeporganisaties en van de Nederlandse Omroep Stichting beeldmateriaal over te nemen uit het NOS-archief. Dank zij deze toestemming was het mogelijk uit het NOS-archief beeldbanden van 60 minuten te monteren over een bepaald onderwerp (b.v. over het ontstaan van D'66 of over Nieuw Links in de PvdA). Het selecteren van het materiaal en het monteren van de band is arbeidsintensief werk. Wegens personeelsgebrek werden dan ook in 1980 geen nieuwe banden samengesteld. Wel kon het archief worden uitgebreid met zes banden over de Europese Gemeenschap die prof. Lipschits het Centrum schonk.

3.4 Interviews

In de eerste jaren van het bestaan van het Centrum werden door de staf regelmatig vraaggesprekken gehouden met politici. Deze gesprekken werden op geluidsbanden opgenomen en vervolgens uitgetikt en de uitgetikte tekst werd aan de geïnterviewde politicus voorgelegd. Op deze wijze zijn 26 politici en oud-politici geïnterviewd.

Deze vraaggesprekken vormen een uiterst belangrijke aanvulling op de in archieven bewaarde teksten en de memoires. In vele gevallen kan het vraaggesprek het ontbreken van geschreven bronnen compenseren. Voor de beoefening van de hedendaagse geschiedenis is het interview een vrijwel onmisbare bron. Het is daarom verheugend dat er bij de politici een grote mate van bereidheid tot medewerking bleek te bestaan.

Het is zeer te betreuren dat door gebrek aan personele middelen in 1980 geen vraaggesprekken konden worden gehouden.

4. ONDERZOEK EN PUBLICATIES

4.1 Onderzoek

Het Centrum is niet bedoeld als 'werkplaats' voor onderzoek door aan het Centrum verbonden stafleden, maar onderzoek van anderen op het betrokken terrein wordt zoveel mogelijk gestimuleerd en ondersteund. Het is een verheugend verschijnsel dat veel mensen, in het bijzonder uit het hoger onderwijs en het hoger beroepsonderwijs, gebruik maken van het materiaal, de faciliteiten en de kennis die op het Centrum aanwezig is. Deze dienstverlening vraagt veel tijd en aandacht van de stafleden, maar deze activiteit wordt door de staf als één van de belangrijkste taken van het Centrum gezien. In dit hoofdstuk wordt verder uitsluitend het onderzoek vermeld waarbij één of meer stafleden van het Centrum betrokken zijn.

4.2 Onderzoek naar het middenkader van politieke partijen

Na de aankondiging dat directe verkiezingen zouden worden gehouden voor het Europees Parlement werd in 1977 op initiatief van dr. K. Reif van de Universiteit van Mannheim de studiegroep "European Elections Study" (EES) gevormd. Het doel is een aantal onderzoekprojecten te coördineren en gemeenschappelijk uit te voeren. Voor ieder afzonderlijk onderzoekproject is een 'director' en een 'co-director' aangewezen, met daarnaast in elk van de negen lid-staten van de Europese Gemeenschap een nationale projectleider. Het Centrum participeert in twee van deze projecten.

Voor het onderzoek naar het middenkader van politieke partijen treedt dr. K. Reif (Mannheim) op als 'director' en prof. dr. R. Cayrol (Parijs) als 'co-director'. Prof. Lipschits is voor Nederland de nationale projectleider. Het onderzoek wordt gefinancierd door de Stiftung Volkswagenwerk, de Europese Commissie en het Europees Parlement.

De nationale projectleiders zijn in de organisatie van het onderzoek vrij. Voor Nederland is het project ondergebracht in het onderzoekprogramma van de Werkgroep Nederlandse Politieke Partijen (zie hierboven, paragraaf 1.3). Het onderzoek wordt uitgevoerd door: R.A. Koole, I. Lipschits, L.P. Middel, W.H. van Schuur en F.N. Stokman. Deze groep wordt in haar werkzaamheden gesteund door de staf van het Centrum.

Voor dit onderzoek worden de afgevaardigden naar de nationale partijcongressen beschouwd als het middenkader van de politieke partijen. Op een aantal con-

ferenties is door de negen projectleiders een internationale vragenlijst vastgesteld die bindend is voor dit onderzoek. Deze vragenlijst wordt in elk van de negen lid-staten van de Europese Gemeenschap aan de afgevaardigden naar partijcongressen voorgelegd. Zowel wat betreft de financiering als de hoeveelheid werk dat dit onderzoek met zich meebrengt moest het aantal te onderzoeken partijen beperkt worden. Voor Nederland werden middelen toegewezen om vier partijen te onderzoeken: CDA, D'66, PvdA en VVD. In 1978 werden D'66, PvdA en VVD onderzocht en in januari 1979 het CDA. Elk van deze partijen verleende volledige medewerking.

Van het onderzoek naar de PvdA werd in het Jaarboek 1978 verslag gedaan. In 1979 werden de gegevens over de VVD en D'66 geanalyseerd, in 1980 die over het CDA. Hierover werden verslagen opgesteld door I. Lipschits, L.P. Middel en W.H. van Schuur. De verslagen zijn inmiddels aan de partijbesturen toegezonden. Het verslag over het CDA-onderzoek is als bijlage II in dit Jaarboek opgenomen. Meer informatie over de opzet van het onderzoek kan men in deze bijlage vinden. L.P. Middel en W.H. van Schuur schreven bovendien naar aanleiding van dit project een Engels artikel dat als bijlage III in dit Jaarboek is verschenen.

4.3 Onderzoek naar de campagne voor de verkiezingen van het Europees Parlement

Het tweede project van de "European Elections Study", waarin het Centrum participeerde, was het onderzoek naar de campagne voor de verkiezingen van het Europees Parlement. Voor dit onderzoek trad dr. K. Reif (Mannheim) op als 'director' en prof. dr. I. Lipschits als 'co-director' en als nationaal projectleider voor Nederland. Het onderzoek werd gefinancierd door de Stiftung Volkswagenwerk en de Europese Commissie. Voor Nederland was het project ondergebracht in het onderzoeksprogramma van de Werkgroep Nederlandse Politieke Partijen. Het onderzoek werd uitgevoerd door de staf van het Centrum.

Voor dit onderzoek werden in 1979 de meeste werkzaamheden verricht, waarover in het Jaarboek 1979 reeds verslag gedaan is. Aan het eind van 1979 schreef prof. Lipschits met drs. A.P.M. Lucardie een "Campaign Analysis Report", dat als bijlage IV in dit Jaarboek is opgenomen. Soortgelijke rapporten werden ook in andere landen vervaardigd. Te zijner tijd zullen deze rapporten in boekvorm moeten verschijnen. De staf van het Centrum heeft zijn deelname aan het onderzoek echter reeds afgesloten.

4.4 Onderzoek naar de meningsvorming binnen de Partij van de Arbeid

Op verzoek van het Partijbestuur van de PvdA neemt het Centrum deel aan een onderzoek naar de meningsvorming in deze partij. Het gaat hierbij om de meningsvorming die voorafgaat aan de vaststelling van het verkiezingsprogramma voor 1981. In het verleden was dit een weinig gestructureerd proces dat op uiteenlopende tijdstippen in de afdelingen een aanvang nam en ten slotte uitmondde in vaak zeer tijdrovende en verwarde discussies op het partijcongres. In 1979 werd besloten dat dit proces anders zou moeten verlopen. In de eerste plaats stelde het april-congres van de PvdA enkele thema's vast waarop de discussies voor het verkiezingsprogramma toegespitst moesten worden. In de tweede plaats ontwierp het Partijbestuur een procedure voor een meningsvormende ronde die aan de eigenlijk besluitvorming over het verkiezingsprogramma vooraf zou gaan. Aan de hand van vier discussienota's moesten alle afdelingen van de partij in dezelfde periode, tussen november 1979 en februari 1980, aan deze ronde deelnemen. Van de discussies in de afdelingen werden verslagen gemaakt, die zo objectief mogelijk verwerkt en samengevat zouden worden om vervolgens als uitgangspunt te dienen voor de tweede ronde, waarin het verkiezingsprogramma werd vastgesteld.

Voor de objectieve verwerking en samenvatting van de verslagen heeft het Partijbestuur van de PvdA de hulp van het Centrum en het Sociologisch Instituut van de Rijksuniversiteit Groningen ingeroepen. De Werkgroep Nederlandse Politieke Partijen besloot in augustus 1979 tot deelname aan het onderzoek. In de herfst van 1979 werden de discussienota's geschreven en de vragen voor de discussie in de afdelingen geformuleerd. De formulering van de vragen werd door de medewerkers van de Stichting Vorming PvdA met drs. Oorburg, wetenschappelijk medewerker van het Sociologisch Instituut, en drs. Lucardie besproken.

Van februari tot april 1980 hielden vijf sociologie-studenten zich in het kader van een blokpracticum Methoden en Technieken bezig met een kwantitatieve en kwalitatieve inhoudsanalyse van de discussieverslagen. Bij de planning van het onderzoek had men een groter aantal studenten verwacht, waardoor nu een deel van de verslagen pas na afloop van het blokpracticum door de studenten en door de heren Oorburg en Lucardie geanalyseerd kon worden. De daarbij ontstane vertraging nam verder toe in de volgende fase van het onderzoek. De verwerking van de resultaten die de heer Post, technisch ambtenaar bij het Sociologisch Instituut, verzorgde, kon ten gevolge van computerstoringen pas in augustus afgesloten worden. De heren Oorburg en Lucardie schreven daarna een voorlopig eindverslag, dat in september het Partijbestuur bereikte. Inmiddels moest de PvdA echter reeds aan de tweede ronde, de opstelling van

het verkiezingsprogramma, beginnen. Het Partijbestuur kon bij het schrijven van een concept-program nog niet gebruik maken van het eindverslag over de eerste ronde, al werden wel enige voorlopige resultaten telefonisch aan het Partijbestuur doorgegeven. In de herfst van 1980 bogen de afdelingen zich over het concept-program, waarbij zij gebruik konden maken van het eindverslag dat het Partijbestuur aan alle afdelingsbesturen had toegezonden. Het definitieve verkiezingsprogramma zal door het Partijcongres op 26, 27 en 28 februari 1981 vastgesteld worden.

Een verslag van dit derde-geldstroom-onderzoek is als bijlage V in dit Jaarboek te vinden.

4.5 Parlementsenquête 1980

In 1972 is de laatste grote enquête gehouden onder leden van de Staten-Generaal. Mede namens vertegenwoordigers van zeven Universiteiten en Hogescholen is door prof. dr. H. Daudt en dr. M.P.C.M. van Schendelen bij Z.W.O. een subsidie-aanvraag ingediend om in 1980 opnieuw een mondelinge enquête onder de 225 parlementsleden te houden. De subsidie werd toegewezen. Voor Groningen namen prof. dr. I. Lipschits en prof. mr. J.J. Vis zitting in de begeleidingsgroep voor dit omvangrijke onderzoek. In 1979 werd de vragenlijst opgesteld, in 1980 werd de enquête uitgevoerd. De resultaten worden in 1981 in boekvorm gepubliceerd. In dit boek zijn bijdragen opgenomen van de heren Lipschits en Vis.

4.6 Publicaties van huidige en vroegere stafleden van het Centrum

In deze paragraaf worden publicaties vermeld van zowel huidige als vroegere stafleden die in 1980 zijn verschenen, maar ook artikelen die in dit Jaarboek zijn opgenomen.

A.A. Koeneman: Mevrouw Koeneman trad in juni 1980 als documentaliste toe tot de staf van het Centrum. Voor dit Jaarboek schreef zij:

- "Greep uit de politieke gebeurtenissen in Nederland gedurende het jaar 1980" (bijlage VI).

Prof. dr. I. Lipschits: De heer Lipschits gaf in 1980 leiding aan het Centrum. Hij publiceerde samen met drs. L.P. Middel en drs. W.H. van Schuur:

- "Het middenkader van het CDA. Een voorlopig verslag van het onderzoek naar

de afgevaardigden op het CDA-congres van 20 januari 1979 te Den Haag" (bijlage II in dit Jaarboek).

Daarnaast publiceerde de heer Lipschits:

- "The Formation of Parties in National Political Systems" in: O Busch (Hg.): Wählerbewegung in der europäischen Geschichte, Ergebnisse einer Konferenz, (Berlijn, 1980), pp. 303-338.

Dr. A.P.M. Lucardie: De heer Lucardie is sinds september 1979 wetenschappelijk ambtenaar met een halve dagtaak bij het Centrum. In 1980 promoveerde hij op het proefschrift:

- "The New Left in The Netherlands (1960-1977), A Critical Study Of New Political Ideas And Groups On The Left In The Netherlands With Comparative References To France And Germany" (Queen's University, Kingston, Canada, 1980).

Daarnaast schreef hij:

- "Meningsvorming binnen de PvdA. Een voorlopig verslag van een inhoudsanalyse van discussieverslagen uit afdelingen van de Partij van de Arbeid" (bijlage V in dit Jaarboek).

Drs. L.P. Middel: De heer Middel was in 1975 wetenschappelijk medewerker bij het Centrum. In samenwerking met de heren Lipschits en Van Schuur schreef hij een artikel over het middenkader van het CDA, dat hierboven reeds werd genoemd. Voorts schreef hij samen met drs. W.H. van Schuur:

- "Dutch Party Delegates: Background Characteristics, Attitudes towards the European Community and towards Dutch Politics of Delegates from CDA, D'66, PvdA and VVD" (bijlage III in dit Jaarboek).

S.G. Steffensen, kand. phil.: De heer Steffensen werkte in 1976 en 1977 op het Centrum aan een onderzoek naar de overgang van de SDAP naar de PvdA; een studiebeurs van het Departement van Onderwijs en Wetenschappen onder de bepalingen van de overeenkomst tussen Denemarken en Nederland inzake uitwisseling van studiebeurzen had hem daartoe in de gelegenheid gesteld. Voor dit Jaarboek schreef hij:

- "Waarom werd de SDAP niet ontbonden?" (bijlage VII).

5. RELATIES MET ORGANISATIES EN INSTELLINGEN

5.1 Relaties met de Nederlandse politieke partijen

Voor de werkzaamheden is het Centrum afhankelijk van de medewerking van de politieke partijen. Het is verheugend dat de politieke partijen en hun wetenschappelijke bureaus die medewerking verlenen. In de loop der jaren is met de partijen en hun vertegenwoordigers een goede relatie opgebouwd.

Het Centrum ontvangt regelmatig publicaties van de politieke partijen en hun wetenschappelijke bureaus ten geschenke; een groot aantal partijen heeft het Centrum geplaatst op hun verzendlijst voor periodieke uitgaven. Vrijwel alle politieke partijen verlenen hun medewerking aan de totstandkoming van geluidsopnamen van congressen, partijraden e.d. In bijlage VIII wordt een overzicht gegeven van de in het jaar 1980 ontvangen geschenken van particulieren, politieke partijen en andere instellingen. Alle schenkingen zijn in de bibliotheek van het Centrum opgenomen.

5.2 Relaties met coördinerende instanties

Het onderzoek naar de Nederlandse politieke partijen valt binnen de belangstelling van drie coördinerende instanties, te weten de Coördinatiecommissie voor de Bestudering van de Parlementaire Geschiedenis van Nederland, het Verbond van Historische Onderzoekers en de Nederlandse Stichting voor Wetenschappelijk Onderzoek inzake Politiek en Openbaar Bestuur (NESPOB). Elk van deze drie instellingen wordt op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen op en de werkzaamheden van het Centrum. Prof. Lipschits is voorzitter van de Coördinatiecommissie en bestuurslid van de NESPOB.

5.3 Relaties met het Centrum voor de Parlementaire Geschiedenis van Nederland van na de Tweede Wereldoorlog

Binnen het kader van de Katholieke Universiteit Nijmegen functioneert het Centrum voor de Parlementaire Geschiedenis van Nederland van na de Tweede Wereldoorlog, dat onder leiding staat van prof. mr. F.J.F.M. Duynstee. Het studieobject van het Nijmeegse Centrum en dat van het Groninger Centrum liggen dicht bij elkaar. Om dublures te voorkomen houden beide centra elkaar van hun activiteiten op de hoogte.

5.4 Relaties met bibliotheken

Bij zijn werkzaamheden ondervindt het Centrum de volledige medewerking van de Koninklijke Bibliotheek te 's-Gravenhage (uitlening van leggers van dag- en weekbladen) en van de Universiteitsbibliotheek Groningen. Een bijzondere vorm van samenwerking is ontstaan met de Openbare Bibliotheek in Groningen. In Groningen werd slechts NRC-Handelsblad volledig bewaard en ingebonden. De periodieken, die door de Openbare Bibliotheek en haar filialen in de stad niet worden bewaard, worden aan het Centrum afgestaan. Regelmatig ontvangen we grote hoeveelheden materiaal, dat op het Centrum wordt gesorteerd en op volledigheid wordt gecontroleerd. Op deze wijze hebben we op het Centrum de beschikking gekregen over een reeks dag- en weekbladen. In het verslagjaar is het inbinden van deze periodieken gecontinueerd. Per 1 januari 1981 waren de volgende dag- en weekbladen ingebonden:

Accent	vanaf 1 januari 1976 t/m augustus 1978
Algemeen Dagblad	vanaf 1 augustus 1974 t/m september 1980
Drentse en Asser Courant	vanaf 1 januari 1976 t/m augustus 1980
Elseviers Magazine	vanaf 1 januari 1973 t/m augustus 1980
De Groene Amsterdammer	vanaf 1 januari 1973 t/m juni 1979
Haagse Post	vanaf 1 januari 1973 t/m oktober 1980
Hervormd Nederland	vanaf 1 januari 1977 t/m juni 1980
Leeuwarder Courant	vanaf 1 augustus 1974 t/m juli 1980
Nederlands Dagblad	vanaf 1 juli 1974 t/m augustus 1980
Nieuwe Linie	vanaf 1 januari 1973 t/m juni 1978
Nieuwsblad van het Noorden	vanaf 1 januari 1976 t/m augustus 1980
Parool	vanaf 1 augustus 1974 t/m september 1980
Telegraaf	vanaf 1 augustus 1974 t/m augustus 1980
Trouw	vanaf 1 februari 1974 t/m oktober 1980
De Tijd	vanaf 1 september 1974 t/m april 1980
Volkskrant	vanaf 1 augustus 1974 t/m september 1980
Vrij Nederland	vanaf 1 januari 1973 t/m december 1978
Waarheid	vanaf 1 januari 1974 t/m juni 1980
Winschoter Courant	vanaf 1 december 1975 t/m juli 1980

Het inbinden van deze dag- en weekbladen wordt via de begroting van de Universiteitsbibliotheek gefinancierd door het College van Bestuur van de Rijksuniversiteit Groningen.